PLA DE MILLORA DE LA SALUT MATERNO-INFANTIL I LA QUALITAT DE VIDA DE DONES I FAMÍLIES EN CONDICIONS SANITÀRIES I PSICOSOCIALS VULNERABLES.

Memòria Anual 2024 Justificativa del Contracte subscrit, número d'expedient 5100-2024-N729, entre el Departament de Salut - Servei Català de la Salut i l'Associació Salut i Família.

Associació Asociación
SALUT Y FAMILIA

ÍNDEX

1. Cartera de serveis i prestacions.

2. Detecció i Prevenció de la violència de parella.

3. Activitat desenvolupada.

4. Perfil de les dones ateses.

5. Mosaic de serveis complementaris.

6. Entitats col·laboradores.

7. Disseminació de la cartera de serveis i prestacions i activitats afins.

8. Millores posteriors a la pandèmia per la COVID-19.

9. Professionals que donen cobertura al Pla.

1. CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La cartera de serveis del **Pla de Millora de la Salut Materno-Infantil i la Qualitat de Dones i Famílies en Condicions Sanitàries i Psicosocials Vulnerables** abasta quatre àmbits principals:

- Suport, orientació i acompanyament personalitzat durant la crisi que suposa un embaràs no desitjat o inesperat des d'una perspectiva pro-elecció.
- Consell personalitzat en planificació familiar i prevenció de la repetició de l'avortament.
- Facilitació de l'accés als serveis sanitaris públics a les dones embarassades en risc d'exclusió social.
- Servei de contracepció immediata gratuïta de llarga durada i alt impacte.
- Servei de Consell Familiar en col·laboració amb el Servei d'Atenció a la Dona de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron.

Les prestacions disponibles són:

- **Test d'embaràs** immediat, fiable i gratuït.
- **Orientació, suport i acompanyament individual** gratuït a les dones de tots els orígens que es troben en una situació d'embaràs no desitjat o inesperat. Aquesta prestació es basa en els principis pro-elecció i aplica les opcions previstes a la Ley de salud sexual y reproductiva y de la interrupción voluntaria del embarazo 1/2023 de 28 de Febrero i la ley 2/2010 de 3 de Marzo.

- **Consell en planificació familiar** individual i gratuït adreçat a dones en situació de vulnerabilitat de tots els orígens.

- **Tramitació de la documentació d'accés als serveis sanitaris públics** a dones embarassades de tots els orígens en situació d'especial vulnerabilitat.

- **Contracepció immediata** i gratuïta mitjançant un dels següents mètodes de llarga durada i al impacte:
    - Implantació d'un DISPOSITIU INTRAUTERI amb alta càrrega de coure de cinc anys de durada.
    - Col·locació de l'implant hormonal subdèrmic IMPLANON de tres anys de durada.

2. DETECCIÓ I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE PARELLA

La violència contra les dones es manifesta a totes les classes socials, nivells econòmics i educatius i tant a l'àmbit urbà com rural. Tanmateix, les dones amb pocs recursos educatius i econòmics refereixen patir violència de parella més freqüentment que les dones pertanyents a sectors socials menys desfavorits.

L'Associació Salut i Família està fermament compromesa en la recerca operativa, la prevenció i la detecció precoç de la violència de parella contra les dones vulnerables i en l'atenció immediata a les víctimes. Per aquest motiu, qualsevol dona beneficiària de qualsevol programa o servei

de l'Associació Salut i Família és subjecte d'una **exploració activa** sobre la presència o no de violència de parella en la seva vida i en cas afirmatiu rep una **oferta d'atenció i orientació immediata** de tipus jurídic i psicològic.

Durant l'any 2024 s'ha explorat la violència de parella mitjançant un cribatge realitzat amb el test *Partner Violence Screen* (PVS) al 98% dels casos atesos i s'ha registrat una prevalença del 7,8% que suposa un augment de 0,9 punts respecte l'any 2023.

3. ACTIVITAT DESENVOLUPADA

- Suport, orientació i acompanyament durant la crisi d'un embaràs no desitjat: 466 casos
- Consell en planificació familiar i prevenció de la repetició de la interrupció de l'embaràs: 428 casos
- Facilitació d'accés al sistema sanitari de dones embarassades en risc d'exclusió social: 124 casos
- Implantació de contracepció immediata de llarga durada: 1.935 casos
- Taller de planificació Familiar: 22 casos
- Servei de Consell Familiar: 444 casos
- Exploració de violència de parella en: 98% casos
- Prevalença de violència de parella a: 7,8% casos

ACTIVITAT TOTAL: 3.419 casos

El nombre de casos atesos per contracepció immediata de llarga durada suposa quatre vegades els casos atesos per la crisi d'un embaràs no desitjat. Dels casos atesos per contracepció de llarga durada el 55,5% van ésser implantacions de DIU i el 44,5% col·locacions d'IMPLANON.

4. PERFIL DE LES DONES ATESES

L'anàlisi del perfil de dones ateses es fa per a les dones que consulten per una crisi d'embaràs no desitjat, consell en planificació familiar, contracepció immediata i/o sol·licitud d'accés al sistema sanitari i de forma singularitzada per a les dones ateses al Servei de Consell Familiar.

Pel que fa a les dones ateses als **àmbits de crisi d'un embaràs no desitjat, consell en planificació familiar, contracepció immediata i sol·licitud d'accés al sistema sanitari** el 62,7% eren de procedència estrangera i el 37,3% espanyoles, residint a la demarcació de Barcelona el 88%, el 10,3% a la demarcació de Girona, el 1,1% a la demarcació de Tarragona i per últim el 0,6% a la demarcació de Lleida. Les vies d'arribada al Programa van ésser en primer lloc els centres sanitaris (71,3%), en segon lloc l'Associació Salut i Família (20,8%), en tercer lloc la iniciativa pròpia (7,6%) i per últim els serveis socials i altres (0,3%).

La franja d'edat de menys de 25 anys va aplegar el 27,6% i les de 25 a 40 anys van suposar el 64,3%. L'estat civil fou soltera el 62,9%, tot i que amb independència d'aquest estat civil el 33,6% de les dones ateses van manifestar tenir una parella de fet.

Les dones tenien un treball assalariat o autònom en un 53,8% mentre que el 13,6% estaven a l'atur el 12,3% eren mestresses de casa i el 20,3% es trobaven en situacions de precarietat que anaven des de l'economia submergida fins a la prostitució. A banda, el 15% de les dones no en tenien cap ingrés propi. L'analfabetisme funcional va estar present en el 0,4% de les dones, el 22,6% declaraven tenir estudis primaris, el 59,2% estudis secundaris i el 17,8% estudis superiors.

Cal destacar que el 24,4% de les dones no havien consultat cap servei sanitari per motius de planificació familiar en els darrers dos anys i el 30,1% declaraven no utilitzar cap tipus de contracepció mentre que el 29,4% usaven el preservatiu, el 23% l'anticoncepció hormonal, el 6% DIU i el 17,5% altres combinacions.

Entre les dones ateses va predominar la baixa fecunditat de tal manera que el 40% no en tenia cap fill, el 25,8% en tenia un, mentre que un 30% tenia dos o tres fills i un 4,2% més de tres fills.

La utilització de la interrupció voluntària de l'embaràs com a estratègia de regulació de la fecunditat va estar present en el 53,7% de les dones ateses que van referir la pràctica d'interrupcions anteriors de l'embaràs i pel que fa a la decisió actual d'interrompre l'embaràs va ésser unilateral per part de la dona en un 24,4% dels casos. Entre les dones que van sol·licitar una interrupció voluntària de l'embaràs, el 97,7% presentaven una edat gestacional inferior a catorze setmanes i un 99,5% van acceptar utilitzar un mètode contraceptiu de llarga durada el que suposa un impacte positiu en la prevenció de l'avortament de repetició.

Pel que fa a les dones ateses al **Servei de Consell Familiar** el seu perfil està molt condicionat pel tipus de població femenina que atén la Unitat d'Embaràs a Risc de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. Així el 73,9% tenien la nacionalitat espanyola i el 98,5% residien a la comarca del Barcelonès.

La franja d'edat de menys de 25 va aplegar el 75%, de 25 a 40 anys el 23,4% i les majors de 40 anys van suposar el 1,6%. L'estat civil fou casada o parella de fet en el 96,4% dels casos.

El 83,1% de les dones tenien un treball assalariat o autònom i el 36,6% declaraven tenir estudis universitaris, perfils que també es diferencien significativament de les usuàries ateses a la resta del Programa.

La baixa fecunditat era majoritària de tal manera que el 55,2% de les dones no en tenia cap fill i el 32% en tenia un.

El motiu de consulta va ésser en primer lloc la interrupció voluntària de l'embaràs (51,4%), en segon, l'atenció a nounats de risc i/o nascuts morts (22,8%), en tercer l'ocurrència d'un òbit fetal (19,1%), en quart l'existència d'un embaràs a risc (4,2%) i per últim l'existència d'una malformació fetal (2,5%).

5. MOSAIC DE SERVEIS COMPLEMENTARIS

Totes les dones ateses al Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** disposen d'accés immediat i preferent als següents serveis complementaris:

- Atenció jurídica i psicològica immediata en situacions de **violència de parella** que en una bona part s'identifiquen mitjançant la detecció precoç realitzada sistemàticament.
- Participació en els grups de suport i orientació per a **mares immigrants** que inclouen **mares adultes, joves i adolescents** de tots els orígens.
- Orientació i suport psicològic en situacions de conflicte i de canvi familiar a càrrec del Programa **Brúixola/Espai Escolta**.
- Orientació i suport jurídic per a la vida personal, familiar i laboral en situacions de conflicte, de canvi i de mobilitat geogràfica a càrrec del Programa **Brúixola/Espai Jurídic**.
- Orientació i derivació per a necessitats formatives i laborals a dones de tots els orígens a càrrec del Programa **Impuls**.
- Orientació sobre ajuts públics a famílies, consum familiar sostenible, prevenció de la pobresa energètica i accions d'apropament als serveis socials a càrrec del Programa **De Bon Principi**.
- Accés a la línia de prestacions **La infància és essencial** a totes les mares que hi participen als grups de suport i orientació a la maternitat.

- Accés als Tallers **Criança positiva i Alimentació Infantil saludable** del Programa **Salut: 1.000 primers dies de vida**

6. ENTITATS COL.LABORADORES

Les organitzacions finançadores del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** han estat:

- Servei Català de la Salut.

L'organització finançadora del Programa **Grups de Suport i Orientació a Mares Immigrants** ha estat:

- Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones.

Les organitzacions finançadores del Programa **Brúixola** han estat:

- Departament de Drets Socials. Generalitat de Catalunya.
- Ajuntament de Barcelona.

L'Organització finançadora del Programa **Mares amb Drets** ha estat:

- Departament d'Igualtat i Feminismes. Generalitat de Catalunya.

L'organització finançadora del Programa **La Infància és essencial** ha estat:

- Departament de Drets Socials. Generalitat de Catalunya.

Les organitzacions finançadores del Programa **Salut: 1.000 primers dies de vida** ha estat:

- Ajuntament de Barcelona
- Departament de Salut. Generalitat de Catalunya

S'ha comptat amb la col·laboració activa dels **proveïdors sanitaris públics** següents:

- Programes d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva (ASSIRs) de Catalunya.
- Hospital Clínic de Barcelona.
- Hospital del Mar de Barcelona.
- Centres d'Atenció Primària de Catalunya.
- Fundació Salut Empordà.
- Hospital de Figueres.
- Centre Jove Municipal de Girona ciutat.

S'ha comptat amb la col·laboració activa dels **proveïdors sanitaris privats** següents:

- Centre Mèdic Aragó.
- Agrupació Tutor Mèdica.
- Clínica Mèdica Sants.
- Clínica Ginegir (Aragón Girona)
- Centre Mèdic Eira de Tarragona.
- Clínica EMECE.
- Clínica Dalmases.

- Instituto Ginetec.
- ABS Figueres

S'ha comptat amb la col·laboració activa dels **centres socials i organitzacions del tercer sector social** següents:

- Creu Roja de Catalunya.
- Servei d'Atenció a l'Immigrant Estranger i Refugiat, SAIER.
- Federación de Entidades Latinoamericanas de Cataluña, FEDELATINA.
- SOS Racisme.
- Red para el Desarrollo e Integración de Naciones, RUMBOS.
- Federación de Entidades Bolivianas en Cataluña, FEDEBOL.
- Asociación de Mujeres Bolivianas en Cataluña.
- Asociación Salvadoreña en Cataluña.
- Associació Cultural Educativa i Social Operativa de Dones Pakistaneses, ACESOP.
- Punts d'Informació Juvenil (PIJ's) de diversos municipis.
- Serveis Socials Municipals.
- Programes d'Informació i Atenció a les Dones (PIAD's) de Catalunya.
- Asociaciones de Mujeres Bolivianas Libélulas.
- Asociación Asapecha.
- Asociación AHCAMA- Asociación Humanitaria Contra la Ablación de la Mujer Africana.
- Tamettut, Associació de dones amazigues per la cultura i el desenvolupament

7. DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS I ACTIVITATS AFINS

7.1 DISSEMINACIÓ DE LA CARTERA DE SERVEIS I PRESTACIONS

La difusió realitzada sobre el **Pla de Millora de la Salut Materno-Infantil i la Qualitat de Vida de Dones i Famílies en Condicions Sanitàries i Psicosocials Vulnerables** ha consistit en:

- S'han rebut 95.555 visites a la pàgina Web de l'Associació Salut i Família i d'aquestes 11.151 s'han fet directament al Programa **Atenció a la Maternitat a Risc**.

- S'ha difós la cartera de serveis i prestacions del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** entre 8.279 beneficiaris/es institucionals i professionals.

- S'han difós les prestacions del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** al Google Business/Maps de l'Associació Salut i Família que han estat visualitzades per 12.082 persones.

- S'han difós les prestacions del Programa **Atenció a la Maternitat a Risc** a 21.891 persones i institucions.

7.2 ACTIVITATS AFINS

- Realització de **Tallers sobre Planificació Familiar** celebrats a Barcelona de setembre a desembre 2024 que es van difondre a 2.524 beneficiaris/es institucionals i professionals.

- Realització del **Tallers Ser Mare al Segle XXI** celebrats a Barcelona de maig al setembre de 2024 que es va difondre a 1.830 beneficiaris/es institucionals i professionals.

- S'ha difós l'Informe **Maternidad en la Adolescencia y su Impacto Intergeneracional** entre 10.252 beneficiaris/es (institucions i professionals) durant 2015-2024 i ha tingut 4.347 descàrregues.

- S'ha difós l'Informe **Impacto de una reforma legal restrictiva del aborto en España sobre la salud pública y los derechos básicos** entre 7.910 beneficiaris/es (institucions i professionals) durant 2015-2024 i ha tingut 1.134 descàrregues.

- **Jornada Democràtica Multicultural** celebrada el Palau Macaya de Barcelona al desembre 2025 que s'ha difós a 3.158 beneficiaris/es.

- L'Associació Salut i Família representada per la seva directora forma part del Consell Assessor Tècnic del **Programa CON-TACTO** que a nivell de l'Estat es desenvolupa a càrrec de l'Associació de Pares i Mares de Nens/es Prematurs/res i l'empresa Nivea.

- Celebració de la trobada **Promoure Entorns Socials Favorables a L'eliminació de la Violència de Parella** el 26 de novembre de 2024.

- L'Associació Salut i Família representada per la seva directora és membre de **l'Observatori Català de les Famílies** que es va reunir el 17 d'octubre de 2022 al Departament de Drets Socials.

S'han promogut **set campanyes digitals** coincidint amb Dies Internacionals relacionats amb activitats del Programa com ara:

DIA INTERNACIONAL DE LES DONES

Número de receptors/es: 2.819

DIA INTERNACIONAL DE LES FAMÍLIES

Número de receptors/es: 1.920

DIA INTERNACIONAL D'ACCIÓ PER LA SALUT DE LES DONES

Número de receptors/es: 2.140

DIA INTERNACIONAL DE LA SALUT SEXUAL

Número de receptors/es:2.314

DIA INTERNACIONAL DE LA CONTRACEPCIÓ

Associació Asociación
SALUT y FAMILIA

Número de receptors/es: 3.714

DIA D'ACCIÓ GLOBAL PER L'AVORTAMENT LEGAL I SEGUR

Associació Asociación
SALUT y FAMILIA

Número de receptors/es: 3.650

DIA INTERNACIONAL DE L'ELIMINACIÓ DE LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES

Associació Asociación
SALUD y FAMILIA

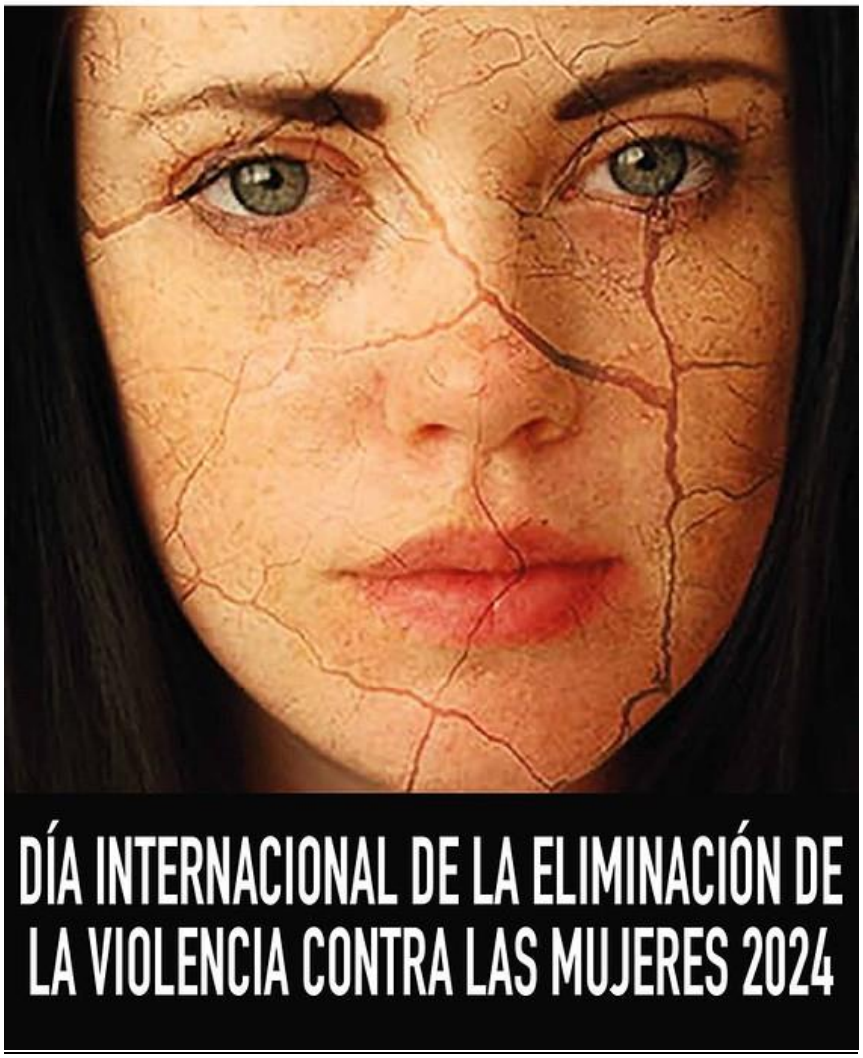

Nombre de receptors/es: 4.194

Totes les activitats afins desenvolupades no hi van a càrrec del contracte amb el CatSalut

7.3. RELACIONS INSTITUCIONALS

- L'Associació Salut i Família és membre actiu de la ***Confederation of Family Organisations in the European Union*** **(COFACE)**, organització europea amb seu a Brussel·les que advoca i promou una agenda política europea més centrada a l'evolució, les aportacions i les necessitats de les famílies. En aquest àmbit, l'Associació Salut i Família va presentar una ponència sobre FAMÍLIES I DONES VULNERABLES amb ocasió de la Conferència celebrada el 17 d'octubre de 2023 a Madrid en el marc de la Presidència Europea de la U.E.
- L'Associació Salut i Família manté la línia de cooperació tècnica i humanitària sostinguda amb **l'Agrupació por la Despenalización del Aborto en El Salvador** i ***Center for Reproductive Rights*** a fi de donar suport a la tasca de defensa de les joves i les dones mortes i/o en presó en El Salvador a causa d'una atenció sanitària deficient de les emergències obstètriques que són considerades homicidis perpetrats per les pròpies dones embarassades. Es va presentar un Amicus Curiae a la Corte LatinoAmericana de Derechos Humanos en defensa del cas "Beatriz Vs El Salvador".

- L'Associació Salut i Família en relació amb la **Prevenció de la Mutilació Genital Femenina** va presentar una ponència al **Fòrum de les Dones Africanes contra la Mutilació Genital Femenina** celebrada a Barcelona el 6 de febrer de 2024.

- L'Associació Salut i Família representada per la seva presidenta i la seva directora és membre del **Consell Nacional de Dones de Catalunya** i participa activament als grups de treball sobre Salut Sexual i

Reproductiva, Violències masclistes i Relacions Internacionals.

- L'Associació Salut i Família, representada per la Dra. Cristina Iniesta, Vocal de la Junta Directiva es membre actiu del **Consell de Pacients del Departament de Salut de Catalunya**

- L'Associació Salut i Família, representada pel Dr. Joan Lluis Piqué, Secretari General de la Junta Directiva és membre actiu de **l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva**.

8. MILLORES POSTERIORS A LA PANDÈMIA PER LA COVID-19

La post-pandèmia per la COVID-19 va accelerat la digitalització de l'Associació Salut i Família i el reforç de l'atenció telefònica. Des del punt de vista de l'accessibilitat de les dones al Pla, s'ha instaurat un sistema d'atenció híbrida de tal manera que les dones en situació de vulnerabilitat poden triar el canal d'atenció telefònic o presencial d'acord amb les seves condicions de vida excepte per aquelles prestacions que inevitablement requereixen una atenció presencial.

La combinació de tecnologia i tracte personalitzat per part de l'Associació Salut i Família, la intensificació de la col·laboració dels serveis sanitaris, de les associacions de dones immigrants i de les ONGs socials de Catalunya i la demanda sostinguda de les dones vulnerables per a protegir i millorar la seva salut reproductiva han permès garantir l'atenció immediata i assolir uns bons resultats malgrat les circumstancies adverses derivades de conflictes familiars,

socials i econòmics en que es troben immerses les famílies vulnerables.

El Servei de Consell Familiar, ubicat a la unitat d'embaràs a risc del Servei d'Atenció a la Dona de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron ha seguit oferint un sistema d'atenció presencial durant l'any 2024.

9. PROFESSIONALS QUE DONEN COBERTURA AL PLA

Treballadors/es contractats/des

1 Direcció Mèdica del Pla: 20h/setmana.
2 Treballadores Socials a Barcelona: 24h/setmana.
1 Psicòloga a Barcelona: 10h/setmana.
1 Coordinadora de processos assistencials del Pla: 10h/setmana.
1 Coordinadora de recursos humans i materials del Pla: 10h/setmana.
1 Administrativa de programació de primera línia del Pla: 40h/setmana.

Personal voluntari

1 Metge especialista en salut sexual i reproductiva.
1 Advocat especialista en drets humans i estrangeria.
1 Economista especialista en gestió pública.

Tots/es els/les treballadors/es contractats/des, així como el personal voluntari són bilingües (català/castellà) i en alguns casos multilingües.

Associació Asociación
SALUT y FAMILIA

OFICINE

Barcelona

Via Laietana, 40, 3è 2a B
08003 Barcelona
Tel. 93 268 24 53 – Fax 93 319 85 66
saludyfamilia@saludyfamilia.es
www.saludyfamilia.es